

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΗΡΩΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΜΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Διάσπαση του Τουρκικού αερο-ναυτικού αποκλεισμού της Κύπρου από 4 μικρά
Ελληνικά Εμπορικά Πλοία κατά τη διάρκεια της δια πυρός και σιδήρου
άνανδρης εισβολής της Τουρκίας στη Μεγαλόνησο, τον Ιούλιο του 1974!

του Υποναυάρχου (εα) Μάρκου Μάστρακα ΠΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Έχουν περάσει περισσότερα από 32 χρόνια από την άνανδρη Τουρκική εισβολή στη μαρτυρική Μεγαλόνησο Κύπρο την 20^η Ιουλίου 1974 με το πρόσχημα της εγγυήτριας δυνάμεως προς αποκατάσταση της νομιμότητας, με σφαγές – βιασμούς - λεηλασίες και κατάληψη του 40% του νησιού από 50.000 αιμοσταγή στρατεύματα με τη πλήρη υποστήριξη του Ναυτικού και της Αεροπορίας τους και την ανοχή ΝΑΤΟ και ΟΗΕ!...

Για την Ελληνική αντίδραση, τη προσφερθείσα βοήθεια με έμπυχο δυναμικό και παντός είδους υλικό ως και για τις πολεμικές εκεί επιχειρήσεις έχουν δει το φως της δημοσιότητας αρκετά στοιχεία, τόσο από τα ΜΜΕ όσο και από εκδόσεις αυτοπτών μαρτύρων, για ηρωικές πράξεις ανυπέβλητου μεγαλείου όπως μεταξύ άλλων:

1. Των 2 Τορπιλακάτων, που βυθίστηκαν σχεδόν άτανδρες από Αεροσκάφη και Αντιτορπιλικά, όταν επιτέθηκαν με ανυπέβλητη γενναιότητα εναντίον της αποβατικής δυνάμεως την αυγή της 20^{ης} Ιουλίου στη περιοχή της Κυρήνειας, υπό τη καθοδήγηση του Υποπλοιάρχου Ελευθερίου Τσομάκη, που έπεσε ηρωικά μαχόμενος μαζί με άλλους 18 άνδρες!...
2. Την δια πυρών υποστήριξη των εγκλωβισμένων ελάχιστων υπερασπιστών της Πάφου και την απόβαση εκεί την 20^η Ιουλίου της παλαιάς ΕΛΔΗΚ (που είχε παραλάβει από την Αμμόχωστο για επαναπατρισμό) από το Αρματαγωγό ΛΕΣΒΟΣ με Κυβερνήτη τον χαρισματικό και γενναίο Πλωτάρχη Ελευθέριο Χανδρινό, που είχε σαν αποτέλεσμα τη προσβολή από 20άδα Τουρκικών μαχητικών Α/Φ των 4 Τουρκικών Αντιτορπιλικών, που έσπευσαν για προσβολή της “Ελληνικής Μοίρας”, όπως είχε εκληφθεί το μοναδικό μας Α/Γ, με αποτέλεσμα τη βύθιση του Α/Τ Kotsatepe, την αχρήστευση του Α/Τ Adatepe και τη κατάρριψη 3 Α/Φ εξ αυτών από τα δικά τους Α/Τ!...
3. Την επιτυχή ηρωική αερο-αποβατική επιχείρηση “Νίκη”, που δεν έχει προηγούμενο στα παγκόσμια αεροπορικά/στρατιωτικά χρονικά, με 15 ελικοφόρα μεταγωγικά Α/Φ “Noratlas”, από τη Κρήτη στη Λευκωσία, την αυγή της 22^{ας} Ιουλίου!... (Στην επιχείρηση αυτή ο γράφων συμμετείχε ως Κυβερνήτης της Τορπιλακάτου Ανδρομέδα, μίας των 4 Τ/Α τύπου “Nasty” που διατέθηκαν από το ΠΝ μεταξύ Κρήτης και Κύπρου ως πλοία “Έρευνας – Διάσωσης” των επιβαινόντων των Α/Φ αυτών σε περίπτωση ανάγκης).

Είναι βέβαιο ότι πολλά στοιχεία και γεγονότα παραμένουν ακόμη άγνωστα στο ευρύ κοινό, είτε από σκοπιμότητα, είτε από μη καταγραφή τους λόγω απώλειας εκείνων που τα βίωσαν!...

Ένα απ' αυτά τα αξιοθαύμαστα γεγονότα φέρνει η παρουσίαση αυτή στη δημοσιότητα μετά από σχετική έρευνα, χάρις στη καθοριστική συνδρομή του Βετεράνου Β' ΠΠ Απόστρατου Υποναυάρχου Περικλή Χριστοδουλίδη ΠΝ (τότε Αρχιπλοιάρχου Διοικητή Ναυτικής Διοικήσεως Νοτίου Αιγαίου, ΝΔΝΑ), του κυρίου Ευάγγελου Τσαλαπατάνη, Καπετάνιου του Μ/Σ "Spica" και τις μαρτυρίες, για διασταύρωση στοιχείων, ορισμένων άλλων Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, του Λιμενικού Σώματος και του Εμπορικού μας Ναυτικού, γνώστες και πρωταγωνιστές του θέματος.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

α. Εισαγωγή

Ξημερώματα της αποφράδας ημέρας, Σαββάτου 20^{ης} Ιουλίου 1974, εορτή του Προφήτη Ηλία, έφθασε στην Ελλάδα από τη μαρτυρική Κύπρο η φρικαλέα είδηση που συντάραξε το Πανελλήνιο, ότι "το νησί βάλετε πανταχόθεν από αέρος και θαλάσσης ενώ μια μεγάλη Τουρκική αποβατική αρμάδα στη περιοχή της Κυρήνειας πλέει προς αποβίβαση στρατευμάτων!...".

Οι αιώνιοι εχθροί του γένους για μια ακόμη φορά επιχειρούν "ρεσάλτο" σχεδόν ανενόχλητα μια και διαθέτουν πλήρη κυριαρχία στον αέρα τη θάλασσα και τη ξηρά έναντι ελαχίστων δυνάμεων του νησιού, που από τη πρώτη στιγμή θέλησαν με κάθε τρόπο και πενιχρό μέσο να αντιμετωπίσουν τον αιμοσταγή "Αττίλα" μαχόμενοι με αυταπάρηση και ανυπέρβλητο ηρωισμό "υπέρ βωμών και εστιών", όπως πάντοτε έπραξαν οι πρόγονοί μας!...

Πάραυτα κηρύχθηκε "Συναγερμός" και όλες οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις τέθηκαν σε "Πολεμική Ετοιμότητα" για την αντιμετώπιση παντός ενδεχομένου για τη προάσπιση της Πατρίδας μας και την με κάθε πρόσφορο τρόπο και μέσο άμεση υποστήριξη των ελαχίστων μαχόμενων εκεί υπερασπιστών Ελλήνων και Κυπρίων!..

Στα πλαίσια αυτά, εκτός των άλλων ενεργειών του, το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων (ΑΕΔ) προς υποστήριξη των εκεί μαχόμενων στρατευμάτων μας εισηγήθηκε στο Πολεμικό Συμβούλιο την άμεση αποστολή στρατευμάτων, πυρομαχικών και ειδικών εφοδίων με νηοπομπή υπό τη προστασία Ναυτικού και Αεροπορίας!... Η παραπάνω εισήγηση δεν εγκρίθηκε, για πολλούς και διάφορους λόγους που δεν είναι της παρούσης προς ανάλυση!...

Αντ' αυτού αναλήφθηκε από ΑΕΔ η ευθύνη αποστολής του 573 Τάγματος Πεζικού, και μίας ίλης ελαφρών αρμάτων μετά 600 Κυπρίων εθελοντών με το μεγάλο και ταχύτατο επιβατικό Οχηματογωγό "Ρέθυμνος" της "ΑΝΕΚ" χωρίς συνοδεία!...

Από το ΓΕΝ ζητήθηκαν να διαθέσει Αξιωματικό ΠΝ ως Σύνδεσμο (που επέβη ο Αντιπλοίαρχος Στυλιανός Ζούλιας) και να συνδράμει η ΝΔΝΑ τον υπεύθυνο της αποστολής στο λιμάνι του Πειραιά Υποστράτηγο Χανιώτη σε ότι ζητήσει.

Προς τούτο ενημερώθηκε ο Διοικητής της που πήγε αμέσως εκεί τον συνάντησε περί ώραν 19:00 τον ρώτησε σχετικά και εκείνος του γνώρισε ότι “όλα είναι ρυθμισμένα” ενώ τον παρακάλεσε να μείνει μέχρι απόπλου του πλοίου, όπως και έπραξε.

Σημειώνεται ότι αντίθετα με τον Στρατηγό ο Καπετάνιος του “Ρέθυμνος” κ. Νίκος Λιάτσικας στη συνέντευξή του στο βιβλίο “Ελληνικά Φτερά στη Κύπρο” (σελ. 420) του Ιπταμένου Υποπτεράρχου (εα) Γεωργ. Μήτσαϊνα του 2004 ισχυρίζεται ότι “παρά τις εκκλήσεις μου η ΝΔΝΑ δεν μπόρεσε να μου δώσει ένα χάρτη της Μεσογείου που δεν είχα ερχόμενος από Ιαπωνία... έτσι έφυγα χωρίς χάρτες”.

Ο παραπάνω ισχυρισμός, που αποτελεί έμμεση “κατηγορία” προς τη ΝΔΝΑ, είναι ανυπόστατος και έθιξε βαρύτατα τον τότε Διοικητή της Αρχιπλοίαρχο Χριστοδουλίδη, όπως μου τόνισε ο ίδιος στη συνέντευξή του, διότι αφ’ ενός ήταν επί ώρες παρών με τον Στρατηγό, οπότε εάν του το έθετε ήταν πολύ απλό να δοθούν και αφ’ ετέρου διότι είναι αδιανόητο για τους γνωρίζοντες τα της Ναυτιλίας, ένα τόσο μεγάλο επιβατικό πλοίο ερχόμενο από την Ιαπωνία στο Πειραιά να μη διαθέτει χάρτες Μεσογείου!...

Το Ο/Γ “Ρέθυμνος” απέπλευσε από τον Πειραιά με σημαντική καθυστέρηση για διάφορους λόγους τα μεσάνυχτα της 21^{ης} Ιουλίου, πολύ φασαρία από φωνές και συνθήματα των επιβαινόντων, που έτσι αποκάλυπταν, προφανώς από άκραιο ενθουσιασμό και άθελά τους, στους εκεί εργαζόμενους και διερχόμενους, τον “Απόρητο” προορισμό του, χωρίς να αντιλαμβάνονται τις συνέπειες για προσβολή του!.. Τελικά τη νύκτα της 22^{ας} πλησιάζοντας τη Κύπρο διατάχθηκε από ΑΕΔ να αναστρέψει και καταπλεύσει στη Ρόδο αντί Κύπρου, όπως και έγινε!...

Στο μεταξύ την 21^η αποφασίσθηκε και εκτελέστηκε με απόλυτη επιτυχία η αερο-απόβαση “Νίκη” μεταξύ 21/22 Ιουλίου (όπως λεπτομερώς έχει καταγραφεί στο προαναφερθέν βιβλίο του κ. Μήτσαϊνα, που συμμετείχε σ’ αυτήν ως Κυβερνήτης ενός των 15 “Noratlas”) και τις επόμενες ημέρες ο ανεφοδιασμός των εκεί μαχόμενων με πυρομαχικά και διάφορα απαραίτητα υλικά δια καταλλήλων μικρών πλοίων του Εμπορικού μας Ναυτικού (τύπου “Motor Ship”, M/S) άνευ συνοδείας, κάτι που δεν έχει δει το φως της δημοσιότητας!...

Την ηρωική αυτή ναυτική επιχείρηση 4 μικρών πλοίων που πραγματοποιήθηκε επιτυχώς, **με προφορικές και όχι έγγραφες διαταγές**, περιγράφουν όσοι εκ των πρωταγωνιστών της βρέθηκαν στη ζωή, μια και οι περισσότεροι δυστυχώς έχουν απέλθει από το μάταιο τούτο κόσμο!...

β. Απόφαση αποστολής πολεμοφοδίων στη Κύπρο με μικρά πλοία

Μετά το “γενικό συναγερμό” στις ΕΔ και την άμεση ανάληψη αρχικών αποστολών τους, βάσει των υπάρχοντων σχετικών σχεδίων και φακέλων που ανοίχθηκαν από την κάθε Μονάδα, ακολούθησε η “Γενική Επιστράτευση”, που εκτός άλλων προέβλεπε την υπαγωγή του Λιμενικού Σώματος στο ΠΝ και τη δυνατότητα “Επιτάξεως” Προσωπικού και Πλοίων του Εμπορικού μας Ναυτικού (υπό Ελληνική Σημαία), για εκτέλεση πολεμικών αποστολών.

Οι σκηνές που ακολούθησαν απ’ άκρου εις άκρον της Ελλάδος, τόσο μεταξύ των Ένστολων όσο και όλων των άλλων Πολιτών, ανεξάρτητα πολιτικών πεποιθήσεων και απόψεων, ήταν ανυπέβλητου μεγαλείου, θάρρους, ενθουσιασμού και αποφασιστικότητας για την αντιμετώπιση της Τουρκικής απειλής!...

Σκαρίφημα των 4 αποστολών πολεμοφοδίων στην Κύπρο με Μ/Σ χωρίς συνοδεία, τον Ιούλιο του 1974 !

Μέσα σ' αυτό το κλίμα και μεταξύ άλλων, που αφορούσαν τη κινητοποίηση τόσο των Ναρκαλιευτικών όσο και της ΝΔΝΑ, των οποίων ο Αρχιπλοίαρχος Χριστοδουλίδης είχε την από κοινού Διοίκησή τους, κλήθηκε επειγόντως στο Πεντάγωνο περί την 02:00 της 23^{ης} και έλαβε τη διαταγή ΑΕΔ (προφορικά από τον Αρχιπλοίαρχο Αθανάσιο Γλυκή του Α' Κλάδου ΓΕΝ, σε σχέδιο του σχετικού Απόρρητου σήματος) **“να ετοιμάσει δύο μικρά εμπορικά πλοία για αποστολή από τον Πειραιά στη Λεμεσό Κύπρου πυρομαχικών και υλικών, το ταχύτερο δυνατό, χωρίς προστασία και το στρατιωτικό προσωπικό συνοδείας τους να λογισθεί ως πλήρωμα με κατάλληλα έγγραφα (ναυτικό φυλλάδιο, κλπ)!...”**.

Στη παραπάνω ενημέρωση ήταν παρόντες επίσης οι Αρχιπλοίαρχοι Γερ.Στεφανάδης, Ιωάννης Γεωργιάδης και ο Αξιωματικός Επιχειρήσεων, πιθανώς ο Πλοίαρχος Ιωάννης Βασιλειάδης, που εξήγησε τις λεπτομέρειες και ανέφερε στο Διοικητή ότι θα έχει την άμεση συνδρομή από ειδικό Αξιωματικό, το δε επικυρωμένο σήμα θα το λάβει μέχρι να φθάσει στον Πειραιά!... (Κάτι που ποτέ δεν έφθασε για άγνωστους λόγους, όπως υποστηρίζει με έμφαση ο κ. Χριστοδουλίδης).

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι η Τουρκία μετά την έναρξη των επιχειρήσεων κήρυξε ζώνη **“Ναυτικού και Αεροπορικού Αποκλεισμού Κύπρου”** μέχρι της αποστάσεως των 40 ν. μιλίων γύρω από το νησί, κάτι που σήμαινε ότι οιοδήποτε μη Φίλιό τους Πλοίο ή Α/Φ θα βαλλόταν χωρίς προειδοποίηση εάν εισερχόταν σ' αυτή, χωρίς την άδεια της!...

Αμέσως ο Χριστοδουλίδης, χωρίς καν να περιμένει την επίσημη έγγραφη διαταγή του ΓΕΝ, έφυγε και έφθασε στο Αρχηγείο του ΛΣ στο Πασαλιμάνι περί ώρα 04:00, όπου συνάντησε τον Αρχηγό ΛΣ Αντιναύαρχο Γεώργιο Αμαραντίδη, που κοιμόταν στο γραφείο του.

γ. Πρώτη αποστολή (Ο/Γ “Αιγαίον” και Μ/Σ “Ευάγγελος”)

Αφού τον ενημέρωσε γενικά, ο Αμαραντίδης ανταποκρίθηκε πρόθυμα και ουσιαστικά. Κάλεσε αμέσως τον Υπαρχηγό Αρχιπλοίαρχο Αναστασίου, που επίσης βρισκόταν στο γραφείο του και άκουσαν μετά προσοχής από τον Δ/ΝΔΝΑ τα της δοθείσης προφορικά διαταγής ΑΕΔ, άρχισαν να καταστρώνουν την όλη επικίνδυνη αποστολή των δύο “Μ/Σ” και ανέλαβαν να βρεθούν άμεσα τα κατάλληλα πλοία ώστε να επιτευχθεί η αποστολή το ταχύτερο δυνατό και κατά τον καλύτερο τρόπο.

Πράγματι μετά δίωρο, την 06:00, σε χρόνο ρεκόρ, ο Αμαραντίδης ενημέρωσε τηλεφωνικά τον Χριστοδουλίδη, που είχε επιστρέψει στη ΝΔΝΑ για τα περαιτέρω, ότι επελέγησαν δύο κατάλληλα πλοία, το μικρό αλλά ταχύ Ο/Γ “Αιγαίο” (της Εταιρίας Στρίντζη, ταχύτητας 18 κόμβων), που βρισκόταν στο λιμένα του Πειραιά και το μικρό επίσης Μ/Σ “Ευάγγελος” (ταχύτητας 9 κ.), που ήταν αγκυροβολημένο στο Κερατσίνι.

Αμέσως ο Χριστοδουλίδης έδωσε εντολή για πλήρη ανεφοδιασμό αυτών των πλοίων, απαγόρευση ενημέρωσης των πληρωμάτων για την αποστολή και μη έξοδό τους στην ξηρά, φρούρηση από Λιμενοφύλακες και αναμονή στρατιωτικών οχημάτων στις θέσεις φορτώσεως στα Λεμονάδικα Πειραιά και στη στρατιωτική ζώνη Κερατσινίου αντίστοιχα.

Ταυτόχρονα ενημέρωσε το ΓΕΝ για την ετοιμότητα φορτώσεώς τους και ζήτησε εκ νέου τη σχετική έγγραφη διαταγή από τον Γλυκή ο οποίος απάντησε “Εσύ προχώρα θα τη λάβεις!...” και επί πλέον ότι “Όπου νάναι θα σου έρθει και ο Αντιπλοίαρχος Βελισάριος Μάντζαρης για να σε βοηθήσει μαζί με χάρτες – κώδικες – δύο Ασυρματιστές Υπαξιωματικούς και δύο Αξιωματικούς της ΚΥΠ. Όλοι αυτοί να επιβιβασθούν στα πλοία ως ιδιώτες, σαν πλήρωμα με φυλλάδια ΕΝ, κλπ!...”.

Πράγματι μετά από λίγο έφθασαν στη ΝΔΝΑ οι παραπάνω και ο Μάντζαρης σε συνεργασία με τον Υ/ΛΣ τακτοποίησαν χωρίς καθυστέρηση φυλλάδια, χάρτες, κώδικες, κλπ, ενώ είχε ήδη αρχίσει με ταχύτατους ρυθμούς η φόρτωση των πλοίων με τη πρόθυμη βοήθεια Πληρωμάτων και Λιμενεργατών από τα οχήματα του ΣΞ, που είχαν στο μεταξύ φθάσει στους προορισμούς τους!...

Κατά την επιθεώρηση που ακολούθησε από τον Διοικητή και τον Μάντζαρη στο “Αιγαίο” διαπιστώθηκε ότι όλα έβαιναν καλώς και όταν εκπρόσωπος του Στρίντζη ρώτησε τον προορισμό, του είπαν ότι πρόκειται για μικρό ταξίδι στα νησιά μας!...

Στη συνέχεια κάλεσαν ιδιαίτερος τον Καπετάνιο, του δόθηκαν οι λεπτομερείς οδηγίες πλου προς Χάϊφα μέχρι Λεμεσό, εκτός ζώνης 40 μιλίων Κύπρου και στη παράλλαξή της με το λυκόφως, στροφή και κατάπλους εκεί, ώστε να επιτευχθεί εκφόρτωση τα μεσάνυχτα και απόπλους με “πάση δυνάμει” πριν την αυγή, αρχικά προς Νότο και στη συνέχεια προς Πειραιά, κανονικά μέσω στενού Κάσου / Καρπάθου – οδηγίες συνεννοήσεως με GEN / ΝΔΝΑ κατά τακτά διαστήματα, ανάγκης ενημέρωσης του Πληρώματος μετά τον απόπλου για λόγους ασφαλείας, ως και μη περιγραφής της αποστολής του στο Ημερολόγιο Πλοίου!... Τέλος, ότι θα πλέει χωρίς την άμεση προστασία του Ναυτικού και της Αεροπορίας μας στην περιοχή εκτός Ελληνικών ορίων, μεταξύ Καστελόριζου και Κύπρου!...

Ο Καπετάνιος παρακολούθησε με προσοχή την ενημέρωση και είπε στο τέλος δεν έχει κανένα πρόβλημα και ότι θα τα καταφέρει!..

Η ίδια διαδικασία ακολούθησε και στο Κερατσίνι με το επιταγμένο Μ/Σ “Ευάγγελος”, ο δε Καπετάνιος του Αλέκος Τσαλαπατάνης από τη Σάμο απάντησε λεβέντικα, όταν στο τέλος ρωτήθηκε εάν έχει κάποιο πρόβλημα ή απορία, “κάτι τέτοια για μένα είναι παιχνίδια!...”.

Μετά από λίγες ώρες και με τις από καρδιάς ευχές όλων για **“καλό ταξίδι και επιστροφή χωρίς πρόβλημα”** τα δύο πλοία απέπλευσαν ανεξάρτητα ως συνήθως, χωρίς φανφάρες και οτιδήποτε άλλο που θα πρόδιδε την επικίνδυνη πράγματι αποστολή τους σε τυχόν παραδοκούντες “καλοθελητές”, ιδιαίτερα μετά τον θορυβώδη απόπλου από τον Πειραιά του Ο/Γ Ρέθυμνος την 21/7/74.

Τα παραπάνω αναφέρθηκαν προσωπικά από τον Δ/ΝΔΝΑ στον Αρχιπλοίαρχο Γλυκή του GEN δια περαιτέρω ενημέρωση ΑΕΔ και Κύπρου για παροχή πάσης συνδρομής στα πλοία αυτά, με τη συμπλήρωση ότι η σχετική διαταγή δεν έχει φθάσει ακόμη τόσο στη ΝΔΝΑ όσο και στο YEN/ΛΣ!...

Η απάντηση που του δόθηκε ήταν ότι τα του κατάπλου στη Λεμεσό έχουν ρυθμισθεί, ουδέν για το σήμα και ότι υπήρχε δυσχέρεια άμεσης επικοινωνίας που ζήτησε μετά του Α/GEN Αντιναυάρχου Πέτρου Αραπάκη ή του Υ/GEN Υποναυάρχου Σπύρου Καψάλη, λόγω πολλαπλών απασχολήσεών τους!...

Κατάσταση περίεργη και δύσκολες εκείνες οι ώρες για την Ηγεσία!...

Η συνολική απόσταση μεταξύ Πειραιά – Λεμεσού είναι περίπου 540 μίλια και τα πλοία προβλεπόταν να καταπλεύσουν στη Λεμεσό, εάν δεν παρουσιαζόταν κάποιο σοβαρό πρόβλημα ή καιρός, το μεν ταχύ “Αιγαίο” **ακριβώς** μεταξύ 23-23:30 της 24ης και το βραδύ “Ευάγγελος” την ίδια ώρα της 25^{ης} Ιουλίου.

Εκεί θα τα ανέμεναν Πλοηγοί, Λιμενεργάτες και Στρατιωτικό προσωπικό, ώστε να αποπλεύσουν το ταχύτερο δυνατό και να βρεθούν εκτός της απαγορευμένης ζώνης το λυκαυγές!...

Ενώ όλα πήγαιναν καλά ένα αναπάντεχο τηλεφώνημα από την ακριτική Κάσο το πρωί της επομένης 24/7/74 δημιούργησε “ψιλοπανικό” στο Κέντρο Επιχειρήσεων της ΝΔΝΑ!.. Συγκεκριμένα ο Λιμενάρχης ανέφερε έντρομος στον Διοικητή ΝΔΝΑ ότι το Ο/Γ “Αιγαίο” κατέπλευσε εκεί διότι ο Καπετάνιος του ανέφερε ότι **“το Πλήρωμά του φοβάται και αρνείται να συνεχίσει τον πλου προς Κύπρο!...”**.

Κεραυνός εν αιθρία!...

Εκείνος ψύχραιμα και χωρίς δισταγμό ζήτησε να του μιλήσει και σε πολύ έντονο τόνο του είπε “Καπετάνιε έχε υπόψη σου ότι βρισκόμαστε σε εμπόλεμη κατάσταση, το πλοίο έχει επιταχθεί και σεις έχετε επιστρατευθεί!... Εάν δεν συνεχίσετε την αποστολή σας θα διατάξω αμέσως τη σύλληψη όλων και τη παραπομπή σας στο Ναυτοδικείο με ότι αυτό συνεπάγεται “εν καιρώ πολέμου”!...”.

Το ταρακούνημα αυτό έφερε θετικά αποτελέσματα και το πλοίο απέπλευσε αμέσως προς Κύπρο!...

Τέλος καλό όλα καλά μέχρις εδώ για τον Διοικητή αλλά συνεχής παρακολούθηση των εξελίξεων για τυχόν άλλα απρόβλεπτα!...

Η αγωνία όλων για την αποστολή αυτή είχε φθάσει στο κατακόρυφό της, μιας και λόγω περιορισμών εκπομπών ασυρμάτου δεν ήταν γνωστά τα αποτελέσματά της, όταν τα ξημερώματα της 25^{ης} το Κέντρο Επιχειρήσεων ΓΕΝ γνώρισε στη ΝΔΝΑ ότι “όλα πήγαν καλά και σύμφωνα με το σχέδιο, το “Αιγαίο” ξεφόρτωσε το λίαν πολύτιμο φορτίο του στη Λεμεσό στις 23:00 της 24^{ης}, για τους πολύ σκληρά δοκιμαζόμενους μαχητές που είχαν σχεδόν

τελειώσει τα πυρομαχικά τους και πλέει ασφαλώς προς Ελλάδα, εκτός της απαγορευμένης ζώνης Κύπρου!...”.

Οι πάντες ξέσπασαν σε ζητωκραυγές και το ξενυχτισμένο πρόσωπο του αγωνιόντα Διοικητή ηρέμησε!...

Έτσι η προσοχή στράφηκε προς το δεύτερο πλοίο “Ευάγγελος” που με τη σειρά του χωρίς να δημιουργήσει κανένα πρόβλημα εκτέλεσε άψογα την αποστολή του εκφορτώνοντας στη Λεμεσό τη νύχτα της 25^{ης} και αποπλέοντας “πάση δυνάμει” κατόρθωσε να εξέλθει της απαγορευμένης ζώνης των 40 μιλίων με την ανατολή του ηλίου της 26^{ης}, συνεχίζοντας **αρκετά προς νότο για να μην εντοπισθεί** πριν αναστρέψει προς Ελλάδα, όπως ο ίδιος Καπετάν-Αλέκος ανέφερε στη ΝΔΝΑ κατά την επιστροφή του στο Πειραιά!...

Νέες ζητωκραυγές και ευχές για ασφαλή επανάπλου αυτών των δύο ηρωικών πλοίων, που αφηφώντας το κίνδυνο να βυθιστούν από τους Τούρκους, έσπασαν τη ζώνη τους και έφεραν σε αίσιο πέρας την ειδική και λίαν πολύτιμη αποστολή τους, προκαλώντας τον θαυμασμό και τα συγχαρητήρια της Ηγεσίας ως και όλων εκείνων που είχαν με θέρμη και επαγγελματισμό συνδράμει για τη πραγματοποίησή της σε χρόνο ρεκόρ!...

δ. Το τρίτο πλοίο

Το ίδιο πρωί της 26^{ης} μετά τα ευχάριστα νέα και από το δεύτερο πλοίο και πριν καλά καλά τελειώσει το γλυκό καφεδάκι με ηρεμία στο γραφείο του μετά από ένα επεισοδιακό και λίαν κοπιώδες τριήμερο, κτύπησε το προσωπικό τηλέφωνο του Δ/ΝΔΝΑ και από το Κέντρο Επιχειρήσεων ΓΕΝ ο Γλυκής, μετά τα συγχαρητήρια και τα τοιαύτα, του λέει **“να ετοιμάσεις και 3^ο κατάλληλο Μ/Σ εντός της ημέρας και το ταχύτερο δυνατό να εκτελέσει την ίδια αποστολή!...”**.

Πάνε οι καφέδες και οι ξάπλες για όλους τους εμπλεκόμενους, μετά τη παραπάνω πάλι “προφορική” εντολή ΑΕΔ / ΓΕΝ!...

Οι πάντες ενεργοποιούνται αμέσως και ο Αρχηγός του ΛΣ απαντάει στο σχετικό νέο αίτημα Χριστοδουλίδη χαριτολογώντας “φαίνεται τους ανοίξαμε την όρεξη!...”.

Στις 09:30 ο Υπαρχηγός ΛΣ ανέφερε στον Δ/ΝΔΝΑ ότι επιτάχθηκε κατάλληλο ταχύ “Μ/Σ” και θα πλευρίσει στις 11:00 στη Βάση Ταχέων Σκαφών Αμφιάλης, όπως ζητήθηκε για λόγους ασφαλείας.

Αμέσως ενημερώθηκαν στο ΓΕΝ ο Γλυκής, ο οποίος απάντησε ότι τα φορτηγά του ΣΞ είναι ήδη φορτωμένα και οδεύουν στην Αμφιάλη και ο Μάντζαρης ο οποίος κατεβαίνει για ενημέρωση Καπετάνιου, παράδοση χαρτών, κωδικών, κλπ, ενώ ο Υ/ΛΣ φροντίζει για φυλλάδια συνοδών (όπως προαναφέρθηκε για τα πρώτα πλοία)!

Στο χρόνο που γινόταν η φόρτωση ενημερώθηκε ο Καπετάνιος για τα της αποστολής του κλπ λεπτομερώς από τους Χριστοδουλίδη – Μάντζαρη. Τόσο ο ίδιος όσο και το πλήρωμά του, που φαινόταν έμπειροι ναυτικοί, έδειχναν ήρεμοι σαν να μη συνέβαινε τίποτα παρ’ όλο ότι πρέπει να είχαν μυριστεί το προορισμό τους!..

Αγώνας μαραθωνίου δρόμου για να υλοποιηθούν τα πάντα και να αποπλεύσει με τις ευχές των παρισταμένων περί ώρα 13:00!...

Ευτυχώς τίποτα το ιδιαίτερο δεν υπήρξε και με το τρίτο αυτό πλοίο το οποίο κατέπλευσε στη Λεμεσό τα μεσάνυχτα μεταξύ 27^{ης}/28^{ης}, η εκφόρτωση έγινε ταχύτατα και το πλοίο επανέπλευσε στο Πειραιά χωρίς κανένα πρόβλημα, προκαλώντας για άλλη μια φορά το θαυμασμό όλων!...

ε. Το τέταρτο πλοίο

Ξημερώματα της 28^{ης}, αφού είχαν έρθει τα ευχάριστα νέα για το 3^ο πλοίο ότι όλα πήγαν καλά και επιστρέφει ασφαλώς, διατάσσεται πάλι ο Δ/ΝΔΝΑ από τον Γλυκή των Επιχειρήσεων ΓΕΝ να ετοιμασθεί άμεσα και 4^ο κατάλληλο πλοίο για την ίδια με τα προηγούμενα αποστολή και ότι αυτή θα είναι μάλλον η τελευταία!...

Ερωτώμενος “τι γίνεται με εκείνο το σήμα;...” απαντά “μ’ αυτά θα ασχολούμεθα τώρα;...”. Ελλάς το μεγαλείο σου!...

Αμέσως τόσο ο Χριστοδουλίδης όσο και ο Αμαραντίδης, χωρίς να υπολογίσουν συνέπειες για τη μη έγγραφη κάλυψή τους εάν κάτι δεν πήγαινε καλά, προχωρούν για τα περαιτέρω!...

Στις 09:30 ο Υ/ΑΣ αναφέρει την επίταξη του Μ/Σ “Spica”, που είχε καταπλεύσει στην Ελευσίνα από τη Λιβύη (900 τόνων ταχύτητας 10 κ. της Εταιρίας “Ανάργυρος και Παράσχος”), με Καπετάνιο τον έμπειρο Σαμιώτη θαλασσόλυκο Καπετάν-Βαγγέλη Τσαλαπατάνη (εξάδελφο του Καπετάνιου στο 2^ο Μ/Σ Ευάγγελος) και επταμελές πλήρωμα από Έλληνες.

Στις 12:00 το πλοίο παραβάλλει στην προβλήτα της Βάσεως Ταχέων Σκαφών στην Αμφιάλη, για λόγους ασφαλείας, με τις ίδιες και πλέον αυστηρές απαγορεύσεις.

Εκεί αρχίζει αμέσως ο πλήρης ανεφοδιασμός του πλοίου και η φόρτωση των πυρομαχικών από τα καταφθάνοντα οχήματα του ΣΞ ενώ οι αρμόδιοι τρέχουν για έκδοση φυλλαδίων των συνοδών: δύο Τηλεγραφητών ΠΝ και τριών ανδρών ΛΟΚ!...

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί μια συναισθηματική και πολύ ανθρώπινη εικόνα στις παραχώδεις αυτές ώρες!...

Ο Καπετάνιος αυτός αντιλαμβάνεται κατά την επίταξη του πλοίου από το Λιμενάρχη ότι πάει για Κύπρο και αφού ορκίζει τον δχρονο γυιό του, που τον είχε ακολουθήσει στο καράβι για να το δει, του λέει “να επιστρέψεις αμέσως στο σπίτι και να δώσεις στη μητέρα σου αυτές τις 30,000 δρχ αλλά να μη της πεις τίποτα άλλο απ’ όσα άκουσες και είδες για το ταξίδι αυτό μέχρι να γυρίσω!...”.

Το παιδάκι ταραχθήκε αλλά σαν “άντρας” δεν έβαλε τα κλάματα!...

Αγκάλιασε και φίλησε τον πατέρα του, που θαύμαζε και λάτρευε, του ευχήθηκε να γυρίσει ζωντανός και κατεβαίνοντας τη σκάλα φώναξε σε όλους, που βουρκωμένοι είδαν τη σκηνή του αποχωρισμού και τον αποχαιρετούσαν, “Καλό ταξίδι και καλή επάνοδο!...”.

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία ενημερώσεως, παραδόσεως χαρτών, οδηγιών, κλπ, στον Καπετάν-Βαγγέλη από τους Χριστοδουλίδη – Μάντζαρη οι οποίοι εντυπωσιάζονται από την ψυχραιμία και νηφαλιότητα του έμπειρου αυτού ναυτικού και του πληρώματος, που ως φαίνεται είχαν ήδη αντιληφθεί τον προορισμό τους!...

Το μόνο που επισημαίνει στους συνομιλητές του είναι ότι η ταχύτητά του δεν είναι 10 που γράφεται εσφαλμένα στα χαρτιά αλλά 7 κόμβοι, κάτι που προκαλεί ορισμένες τροποποιήσεις στο σχεδιασμό κατάπλου στη Λεμεσό αργότερα κατά 23 ώρες!...

Σε πολύ σύντομο χρόνο όλα τελειώνουν και περί τις 14:30 της 26^{ης} το πλοίο φορτωμένο με 500 τόνους πυρομαχικών αποπλέει για Κύπρο με τις εγκάρδιες ευχές όλων που έμεναν πίσω, βλέποντάς το να απομακρύνεται για να φέρει σε πέρας μία αποστολή άκρως επικίνδυνη για τον εντοπισμό του και τη βύθισή του από τους Τούρκους, που θα είχαν στο μεταξύ πληροφορηθεί γι’ αυτό το αναπάντεχο σπάσιμο του “εμπάργκο” τους από τα τρία προηγούμενα Ελληνικά πλοία και θα είχαν λυσσάξει!...

Με φρέσκο καιρό περνάει μέσα από τις Κυκλάδες, το στενό Κάσου – Καρπάθου και βάζει ρότα για Βηρυτό Λιβάνου, έξω από την απαγορευμένη ζώνη των 40 μιλίων της Κύπρου. Νότιο-ανατολικά της Κάσου συναντά Ελληνικά Πολεμικά που περιπολούν και ανταλλάσσουν χαιρετισμό.

Πρωί-πρωί της επόμενης ημέρας, μακριά από τη Κύπρο σε “διεθνή ύδατα”, διέρχεται πάνω από τα κεφάλια τους Τουρκικό Α/Φ!... Ο Καπετάνιος που ήταν στη γέφυρα φωνάζει να μη δώσει κανείς σημασία!... Εκείνο ξαναγυρνάει σε λίγο πολύ χαμηλά, όσοι πετάχτηκαν έξω έντρομοι το χαιρετούν σαν να μη συμβαίνει τίποτα και αυτό απομακρύνεται προς ανατολάς!...

Αργά το απόγευμα διέρχονται πάνω από το πλοίο 4-5 φορές άγνωστα πολεμικά Α/Φ, μάλλον Αγγλικά ή Αμερικανικά, που εκτελούσαν όπως εκτιμήθηκε ασκήσεις στη περιοχή, χωρίς να προκαλέσουν φόβο!...

Την άλλη μέρα περί τις 17:00 στο καθορισμένο σημείο 40 μίλια έξω από τη Λεμεσό, το πλοίο στρέφει και πλέει “πάση δυνάμει” προς το λιμάνι με τα κανονικά του φώτα πορείας και όχι με συσκότιση όπως του είχαν ορίσει, για να μη κινήσει υποψίες. Λόγω γνώσεως από συχνές επισκέψεις εισέρχεται την 30^η στις 23:00 χωρίς Πλοηγό και παραβάει στο υποδειχθέν σημείο, από τον γνώριμό του Λιμενάρχη.

Η πόλη είναι βυθισμένη στο σκοτάδι και από μακριά ακούγεται κατά διαστήματα ο αχός από κανονίες και σποραδικούς πυροβολισμούς ενώ αρκετός κόσμος μαζεύεται κοντά στο πλοίο ζητώντας διάφορα... από το πλήρωμα!...

Σκηνές συγκινητικές και δύσκολες!..

Η εκφόρτωση γίνεται με ταχύτατους ρυθμούς από το Πλήρωμα, τους Λιμενεργάτες και τους Στρατιωτικούς που ανέμεναν τα κρίσιμα αυτά πυρομαχικά “ως μάνα εξ ουρανού” για τη συνέχιση του άνισου και αιματηρότατου αγώνα τους!...

Παράλληλα φθάνουν και τα εφόδια του πλοίου, τα οποία όμως προ της καταστάσεως που είδαν αποφασίσθηκε και μοιράσθηκαν στο κόσμο, κρατώντας για την επιστροφή μόνο “2-3 μαγεριές και ψωμί” όπως μου περιέγραψε γελώντας ο Καπετάν-Βαγγέλης!
Η “αυταπάρνηση” είναι ένα από τα μεγαλεία ψυχής του Έλληνα ναυτικού!...

Όλ’ αυτά τελειώνουν σε μία ώρα περίπου και το πλοίο λίγο μετά τα μεσάνυχτα αποπλέει και πλέει προς νότο με μεγίστη ταχύτητα για λίγο, αναστρέφοντας προς Ελλάδα πριν εξέλθει της ζώνης των 40 μιλίων, όπου τελικά βρίσκεται με ρότα προς το στενό Ρόδου – Καρπάθου το ξημέρωμα!...

Το πλήρωμα ανακουφισμένο που τα κατάφερε και είναι στα διεθνή ύδατα, σε σχετικά ασφαλή περιοχή και χωρίς κανένα πρόβλημα, δοξάζει τη Παναγιά και τον Αη-Νικόλα για τη βοήθειά τους, ενώ αναπολεί με μεγάλη συγκίνηση εκείνους που έμειναν πίσω και τα δεινά τους, βλέποντας τα βουνά της μαρτυρικής Κύπρου να χάνονται στον ορίζοντα!..

Η χαρμόσυνη είδηση για την επιτυχή εκτέλεση και αυτής της επικίνδυνης αποστολής λαμβάνεται με ανακούφιση και θαυμασμό στα Κέντρα Επιχειρήσεων του ΓΕΝ και της ΝΔΝΑ!...

Ο Καπετάν-Βαγγέλης περνώντας από τη Ρόδο ενημερώνει τηλεφωνικά τη ΝΔΝΑ και τον Λιμενάρχη Πειραιώς ότι όλα πήγαν καλά και εκείνος του ορίζει να δέσει στη Νηοδόχη (που χρησιμοποιείται μόνο από πλοία του ΠΝ) για τα περαιτέρω.

Ευθύς μετά τον κατάπλου του εκεί εξέρχεται και, μετά τις διάφορες διαδικασίες και στοιχεία που παραδίδει στη ΝΔΝΑ και το Λιμεναρχείο, καλείται και μεταβαίνει στο Πεντάγωνο, όπου του γίνεται θερμή υποδοχή από Ανώτατους Αξιωματικούς του ΣΞ και του ΠΝ!...

Οι πάντες τον συγχαίρουν και ευχαριστούν στο πρόσωπό του εξ ονόματος των ΕΔ τους Καπετάνιους και τα Πληρώματα και των τριών αυτών μικρών πλοίων που αγηφώντας τους κινδύνους έφεραν σε αίσιο πέρας μια τόσο μεγάλη αποστολή!...

Εκείνος με σεμνότητα και χωρίς κομπασμό τους ευχαριστεί προσθέτοντας ότι όλοι τους απλά έκαναν το καθήκον τους προς την Πατρίδα!...

Η ώρα είναι περασμένα μεσάνυχτα όταν ο κατάκοπος αλλά πανευτυχής Καπετάν-Βαγγέλης βάζει ρότα για το σπιτικό του και τους δικούς του που τον περιμένουν με αγωνία!...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι περιγραφείσες παραπάνω 4 πολεμικές ηρωικές αποστολές θεωρώ ότι θα πρέπει να γραφτούν στις χρυσές σελίδες της Ναυτικής μας Ιστορίας ως άκρως ριψοκίνδυνες και με απόλυτη επιτυχία εκτελεσθείσες από το Εμπορικό μας Ναυτικό, που στους Εθνικούς αλλά και Παγκόσμιους Πολέμους έχει προσφέρει τα πάντα, με τεράστιες απώλειες προσωπικού και υλικού!...

Οι 2.500 τόνοι περίπου πολεμοφοδίων, συνοδεία 20 στρατιωτικών - 8 Τηλεγραφητών Υπαξιωματικών του ΠΝ για επικοινωνία των πλοίων και 12 Αξιωματικών και Υπαξιωματικών του ΣΞ που παρέμειναν στο νησί (8 των Καταδρομών και 4 της ΚΥΠ) μεταφέρθηκαν στη Κύπρο από τα 4 προαναφερθέντα μικρά πλοία, χωρίς την παραμικρή καθυστέρηση και με ασφάλεια, παρέχοντας στους αμυνόμενους ανυπολόγιστη βοήθεια!...

Σημειώνεται ότι η αναγνώριση από τη Πολιτεία δεν ήταν ανάλογη της προσφοράς των Πληρωμάτων αυτών πλοίων και όλων των άλλων Στελεχών των ΕΔ και ΛΣ που μετείχαν με ζήλο και επαγγελματισμό στη σχεδίαση, προετοιμασία και εκτέλεσή της, **χωρίς μάλιστα έγγραφες αλλά μόνο προφορικές διαταγές!...**

Η μόνη γραπτή επιβεβαίωση της αληθείας που βρέθηκε ήταν μία **επιβράβευση** της “Διοικήσεως Καταδρομών”, της 27/8/1974, υπογραφόμενη από τον Διοικητή της Υποστράτηγο Αλέξ. Γιάννακα, προς τον Καπετάνιο του τελευταίου Μ/Σ “Spica” κύριο Ευάγγελο Τσαλαπατάνη, που του επιδόθηκε αργότερα μαζί με το έμβλημά της και τα φυλάει σαν “ιερά κειμήλια”!...

Στο σημείο αυτό θα πρότεινα με όλο το σεβασμό όπως εξετασθεί από τον πλέον αρμόδιο φορέα της Πολιτείας, που κατά την άποψή μου για τη περίπτωση αυτή είναι το **Υ.Ε.Ν.**, η δυνατότητα έστω και εκ των υστέρων, μετά από 32 και πλέον χρόνια, να αναζητήσει και **επιβραβεύσει** ανάλογα γι’ αυτή τους την προσφορά, τους επιζώντας ή τα μέλη των οικογενειών τους, **όλους εκείνους που είχαν άμεση συμμετοχή, τόσο τα Πληρώματα των τεσσάρων πλοίων όσο και τα Στελέχη των ΕΔ και ΛΣ!...**

Σημειώνεται ότι ανάλογη συγκινητική επιβράβευση με απονομή ειδικού “Μεταλλίου μετά Διπλώματος” στους “ξεχασμένους” Βετεράνους των τελευταίων πολέμων στην Ελλάδα και την Κορέα πραγματοποίησε πρόσφατα το Υ.ΕΘ.Α. στη Σχολή Ευελπίδων.

Κλείνοντας θεωρώ χρέος μου να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους εκείνους που με προθυμία μου εμπιστεύτηκαν τα πολύτιμα στοιχεία τους και αναμνήσεις για να γραφεί αυτό το πόνημα.

Κηφισιά 19 Ιανουαρίου 2007